

Poul Michelsen fylti 75 ár tann 22. juli

Longu nú hava tær ljósu summarnæt-urnar mist takið fyri árið. Alt meðan Ingálvur støðugt syngur, sum bara hann evnaði: ” ...leið móti sumrinum ber”.

Tað finnast vanliga fyra 25 ára løg-asteinar um lívsánna á mansins longstu ævi. Og staddur við øðrum fóti á fjórða steini, svitast tað ikki, at háryggur lívsins um Bringsnagøtu er farin um bak - og tað tekur at kvølda.

Haldi, tað var Ninka, sum í Politiken spurdi Anders Nyvig (1914-1986) – verkfrøðing í býarskipan og skilamaður hjá býráðnum at samstarva við í 1980'unum (og mær við um landið) – um nær, ið ein var vorðin gamal? Og Anders svaraði, sær so líkt: “Når man er blevet 60, så er man blevet det - ganske sagte”.

Neyvan øll geva Andersi viðhald í hesum. Meðan onnur halda, at nakað er um rákið.

Afturhvarv

Øll hava onkra søgu, og Poul hevur sína. Hansara stutta CV (hann tíð-um endurtekur) er: At hann er HB'-ari um ein háls, hevur sjálvur vunnið fleiri kappingar, hevur tikist við eitt boysið sinni (ja, hvør kennir ikki til tað) og hevur gingið í sunnudagsskúla hjá Ingálvi av Reyni (um nøkur ávirkan er at hóma, skal vera ósagt (!)).

Hansara stóra CV sum stjóri, nevndarformaður, seljari av ísi og fiski, landspolitikari, floksstovnar (og flokseigari?) o. a. m., havi eg ikki fylgt við í og veit tí ikki greiðu á.

Honum dámar og hann dugdi at snakka fólk um koll og var fyrr ein framúr sølumaður. Tað gav at býta, táið hann fyri yvir 40 árum síðani byrjaði sína egnu heilsølu við hús. Hann átti tá triðingin av aðrari heilsølu saman við tveimum øðrum, men sum hann tá læt hinar báðar yvirtaka, og væntaði sær tá triðingin av felagsins skrásetta virði.

Men tann góðkendi grannskoðarin kom til hesa niðurstøðu, við tað

at Poul fór úr felagnum - hann seldi vanliga móti fleiri øðrum - so minkaði virði felagsins tilsvareandi meiri, og tí bleiv væl minni skurður til skiftis (!). Nakað soleiðis.

Hetta var ein kaldur startur fyri Poul, men ágrýtin, sum hann er, og saman við góðum starvsfólkum, kom skjótt gongd á - og ger tað enn. Sum ikki undrar.

Kommunuskipanin

Vit komu at kennast og samstarva við árslok 1980 og hittust í sambandi við býráðið mestsum dagliga í trý valskeið (12 ár í meiriluta).

Kommunulógin gevur einum býráðsformanni nærum óavmarkað vald. Hesin gerst lønti og fremsti embætismaður býráðsins, er býráðsins andlit úteftir alt valskeiðið, føddur formaður í figgjarnnevndini (har ið øll mál onkursvegna kunnu takast til viðgerðar) og er við í øðrum nevndum og áttøkum. Umframt sum samgonguleiðari at hava dagligu leiðsluna av politiska samstarvinum limanna millum.

Hetta mikla vald kann formaðurin vitiliga nýta til at vinna sær sjálvum sælan sóma. Og til ber við, bæði sum oddviti fyri embætisverki og formaður samgongunnar, at brúka valdið til konstruktivt samstarv við báðar hesar bólkur; men hinvegin kann henda valdsstøða - við avis høvi - óheppið eisini koma at órógvastevið í samstarvinum.

Ein lyklastøða

Hesi viðurskipti eru sjálvandi lögliga skipað soleiðis, fyri at útvega eitt jalligt samfelagsligt samspæl og samstarv í parlamentariskum anda við allar partar býráðsins - heildini til frama.

Og átakið riggar eyðvitað best í einum bý- ella bygðaráði, um leiðslan hevur ein demokratiskan hugburð og mentaðan profil, men hetta kann hinvegin vitiliga vendast til tað øvuta, um leiðslan er særsoekin og ráðarík av lyndi.

Hetta tí, at valdið ella maktin ónoktiliga broytir okkum menniskju, og hóast vit øll væl vita, at valdið bara er til láns fyri eina avmarkaða tíð. So er váðin har. Og váðin gerst ikki minni, um viðkomandi samstundis er limur í sitandi samgongu í løgtinginum.

At maktin (og fáfongdin) dregur at sær, tað skerst heldur ikki burtur. Tí flest øll tey, sum eru komin at kenna til tað politiska valdið, vilja fegin veljast aftur.

Hetta tí at tann, sum einaferð hevur notið glæmuna av Prytaneion (staðið, har ið tað betra slagið av Athen-búgvum hildu til), gloymir ikki so lætt bæði sælu og søtleika maktarinnar.

Á Prytaneion

Í politikki finnast nøkur fólk við ávísari leiðslumentan og leiðsluevnum, meðan onnur roynast meiri sum “distance-blendarar”, hesi sum eitt avmarkað tíðarskeið kunnu vekja glógvandi ans millum fólk - eins og ein mótkoyrandi bilur, ið blendar illa - men sum ein nærri kanning avdúkar, at tað bara vóru lyktirnar, ið ikki vóru í lagi.

Og so eru tað aftur onnur, sum onkursvegna ikki eiga ein neyðugan humoristiskan distanca til sínar egnu fortrefeligheitir. Sum t. d. ikki eiga tað tiltrongda sjálvspeiið.

Fáfongdin lúrir

Vit sóu herfyri eitt brot endurtikið í KvF, har triggir floksleiðarar yvir einum samgonguskjali stóðu sum ein teggja, haldandi saman hendur og flennandi sum forliptir óvitar. Tá kendu helst fleiri, at tragi/komikkurin var ovboðin. Tí soleiðis hongur politiski gerandisdagurin ikki saman!

Jens Otto Krag suffar í dagbók

yvir, tá hann á eini býarstevnu bar seg undan at súkkla skinklandi til undirhalds um kapp við ein digran borgmeistara -: “Det er snart ingen grænser for, hvad en statsminister skal misbruges til (!)”.

Henda hóskaði fráleika og profil hevði eitt nú Atli Dam, løgmaður, ið var ein politikari - og ikki undirhaldari.

Í politikki kemur ein at kenna mong fólk; men ofta upp á ein annan máta. Og har far ein ikki júst vinir fyri lívið. Soleiðis sum Churchill legði einum ungum partamanni lag á: “Ja, hasumegin sita okkara politisku andstøðingar, men figgindarnir - teir eru hesumegin - í okkara flokki(!)”.

Valið av formanni

Poul hevur onkuntíð nevnt, at javnaðarmenn valdu hann til býráðsformann. Men hetta er bara óbeinleiðis eftirfarandi. Sum heild var hann einki í mát við javnaðarflokkinn, og samstarvið helt ikki ein gang ta fyrstu setuna.

Vit triggir Essa, Poul og eg samráddust og fundaðust - eina mest uppi hjá Essa, Eliesar Arge (1925-2007) - afturvaldur býráðslimur. Og semja fekst um at skipa eina átta manna samgongu. Men av tí at Fólkaflokkurin var størstur í samgonguni, var semja um, at vit áttu býráðsformannin.

Essa (ein framúrskarandi skurðlækni) vildi væl taka við sum formaður, men ikki bar til at samskipa hesi bæði størvini. Og eg segði frá, at starvið ikki hevði mín áhuga. Tí til hetta krevst eitt serstakt huglag, soleiðis støðugt – og helst forlorið – at skula tekkjast øllum og vera við í hvørjari vøsu, átaki, jarðarferð o.s.fr.

(ikki hvør - men mong).

Men Poul vildi fegin gerast formaður, og á fundi okkara millum fekk Poul mína atkvøðu. Soleiðis var tað.

Samstarvið

Fyrsta skeiðið byrjaði væl; men helst varð díkt ov nógv á hestin, tí bráðliga taldi samgongan bara fimm limir (vit triggir, saman við Petur F. Christiansen (dámiligur og erfarin) (samb.), og Ronald Poulsen, góði samstarvsfelagi mín hjá Landsverkfrøðinginum (Sjálvst.). Meðan andstøðan hereftir taldi átta.

Sambært skipanini behildu vit býráðsformannin í starvi og valdi, meðan vit mistu formansskapin í ymsum nevndum skeiðið út. Henda støða kendist bæði ógreið, trupul og bekláð.

Við næsta býráðsval fingur vit ein lim afturat á okkara lista, og politiska samstarvið gekk tá sum heild væl og nógv fekst frá hondini

av málum til felags gagn fyri býin.

Seinasta skeiðið

Poul er havnarmaður (við H og –ir (!)). Hvat ið tað so er. Hjørdis Djurhuus, (vituga kona Hákon løgmanns) segði einaferð: “Eg kenni ongan úr Havn, ið ikki hevur røtur á bygd. Og ongan á bygd, sum ikki hevur røtur í Havn”. So einfalt.

Eftir 10 ár sum formaður møddist Poul við uppdragðið og vildi frá, men – honum so líkt – hetta tó treytað av, at: “Vit, havnarmenn, vilja bara hava ein havnarmann sum býráðsformann (!)”.

Um útsøgnin var manslig ella barnslig – kunnu onnur meta um. (Mær tað sama). Fortreytin kann vera føðistaður og/ella ættarbond.

Nú vita tey flestu, at tann fyrsta býráðsformaðurin í Havn (1909-1913), var sandoyingurin, Mads Andrias Winther, og at havnarmaðurin, Páll á Dul, var býráðsformaður í Klaksvík.

Mín støða til málið var óbroytt. So eg segði bara: “Ja, Okey?”. (So hendi ikki meir.)

Tað triðja skeiðið royndist heldur møðsamt. Metall-møðin merktist, og serstaka maktin mentist. Og samspæl okkara millum var ikki tað, ið tað áður hevði verið, eins og figgjarstøða býráðsins var rættiliga skeiklað eftir mínum tykki.

Tað rúmliga búskaparlíga tíðarskeiðið í 1980'unum var av, og fyri framman lógu 1990'ini við tí søguliga fall-it-upptakinum - við ítøkiligari

Manningin hjá Fólkaflokkini í Tórshavnar býráð, sum varð valt í 1980: Eliesar Arge, Poul Michelsen og Arnstein Niclasen